

УДК 349.2(477):331.5

МОЛОДІЖНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО: ВІД СТАНОВЛЕННЯ ДО ФУНКЦІОНУВАННЯ

Ірина Ласько

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Університетська, 1, Львів, Україна, 79000,
e-mail: iryna.lasko@lnu.edu.ua
ORCID ID: 0000-0002-8303-7161*

З'ясовано законодавчі та прикладні проблеми здійснення молодіжної політики в Україні. Використавши порівняльний метод дослідження законодавчих норм про становлення та розвиток молоді, зроблено висновок, що за усі роки незалежності України це було пріоритетним завданням усіх органів державної влади. Зауважено, що не завжди було вжито достатньо заходів для ефективного досягнення результату.

Порівнявши статистичні дані щодо працевлаштування молоді у різні роки, зроблено висновок, що рівень зайнятості залишався однаковим. Також невисоким залишається рівень підприємницької активності серед молоді.

Аргументовано, що законодавче закріплення необхідності професійного навчання молоді для здійснення підприємницької діяльності, а також наявної фінансової підтримки для її започаткування є важливими складовими у становленні молодіжного підприємництва.

На підставі аналізу різноманітних освітніх платформ, таких як Національна онлайн-школа, Prometheus, EdEra, «Будуй своє», Krok Business School та інші доведено необхідність систематизувати навчальні програми, поділити їх на базові та прогресивні. Що допоможе молодим підприємцям легко відшукувати потрібну інформацію не лише за змістом, а й за складністю.

Аргументовано, що урядові та міжнародні грантові програми стосуються підтримки заснування підприємницької діяльності. При цьому поза увагою залишаються перші роки здійснення підприємницької діяльності, що є додатковою перешкодою.

Доведено, що в умовах війни особливе значення як для молоді, так і для суспільства відведено популяризації соціального молодіжного підприємництва, що має на меті здійснення соціальної мети, а вже потім отримання прибутку.

Ключові слова: молодіжна політика, працевлаштування молоді, молодіжне підприємництво, соціальне підприємництво, грантові програми, фінансова підтримка.

DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/vla.2023.76.188>

Постановка проблеми. Молодіжна політика посідає одне з важливих місць у діяльності державних органів. Адже саме молодь є основним соціальним та економічним ресурсом держави. Належне становлення та розвиток молоді в державі сприятиме їхній активній участі у суспільному та політичному житті. Активна молодіжна підприємницька діяльність забезпечить зростання економічного рівня. Відтак, збільшиться кількість зайнятого населення, шляхом самозайнятості чи створення додаткових робочих місць. Давно назріла потреба у перегляді декларативних заходів щодо сприяння зайнятості молоді й ухвалення конкретних кроків їх реалізації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Правові питання молодіжної політики та заходів сприяння зайнятості молоді були предметом дослідження таких

учених: Л. П. Давидюк, О. С. Кайтанський, Т. М. Краснопольська, К. О. Черевко, Д. Ю. Швець, А. О. Шкварко.

Мета статті полягає у з'ясуванні законодавчих та прикладних проблем молодіжного підприємництва в Україні.

Виклад основного матеріалу. Молодіжна політика завжди посідала провідне місце в державній політиці. Ще 15 грудня 1992 року Верховна Рада України ухвалила Декларацію «Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні» [14] і 5 лютого 1993 року Закон України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» [20]. Ці нормативно-правові акти визначали загальні засади створення організаційних, соціально-економічних, політико-правових умов соціального становлення та розвитку молоді, основні напрями реалізації державної молодіжної політики в Україні.

Балотуючись у 2019 році Володимир Зеленський у своїй передвиборчій програмі знову звернув увагу на необхідність підтримки молоді й обіцяв «молодим підприємцям – державну підтримку та рік пільгового оподаткування» [11]. Ба більше, у 2021 році діючий Президент ухвалив указ «Про Національну молодіжну стратегію до 2030 року». Він звернув увагу на те, що молодь у віці 14–18 років є найбільш активною, амбіційною, підприємливою та орієнтованою на досягнення. Саме у цей період відбуваються визначення сфери професійних інтересів, а також перші спроби взаємодії із системою врядування, суспільними інститутами. Щодо молоді у віці 18–24 років, то вона вже має певні матеріальні ресурси. І цей час найбільше характеризується проявами активності, пошуку першого постійного робочого місця, прояву підприємницької ініціативи, це період ризикової поведінки та вразливості тощо. Перешкодами повноцінної самореалізації молодих людей, на його думку, є низький рівень знань та навичок для заснування та ведення власної справи, недостатньо розвинена підприємницька культура та відсутність доступних фінансових і навчальних ресурсів, що знижують інтерес молоді до провадження підприємницької діяльності [17].

Тому для забезпечення залучення молоді до участі у суспільному житті, підвищення її самостійності, конкурентоспроможності, формування громадянських компетентностей необхідними є такі завдання. По-перше, формування ключових компетентностей, необхідних кожній сучасній людині для самореалізації, зокрема підприємливості та фінансової грамотності, а також формування культури підприємництва, використання інноваційного потенціалу, стимулювання до відкриття власної справи. По-друге, сприяння розвитку соціального шкільного підприємництва з метою формування в учнів підприємливості, отримання ними знань, навичок, дотримання стандартів доброчесності та антикорупційних принципів, необхідних для успішного та етично зваженого ведення власної справи [17].

На виконання цієї програми глава держави доручив Кабінету Міністрів України за участю представників державних органів, органів місцевого самоврядування, інститутів громадянського суспільства забезпечити розроблення державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2021–2025 роки. Також були зобов'язані розробити місцеві цільові програми сприяння становленню та розвитку молоді на 2021–2025 роки обласні та Київська міська державна адміністрації [17].

Така Державна цільова соціальна програма «Молодь України» на 2021–2025 роки була розроблена [15] та, наприклад, Обласна цільова соціальна програма «Молодь Вінниччини» на 2021–2025 роки [10], програма «Молодь Львівщини» на 2021–2025 роки [21]. Зауважимо, що від виконання цієї Програми очікується наступне: 1) опанування нових знань та навичок, розвиток наявних та здобуття

нових компетентностей з метою професійного розвитку та провадження підприємницької діяльності в Україні (понад 6 відсотків молоді); 2) свідомого вибору життєвого шляху молоді, професійного та кар'єрного розвитку в Україні, популяризації роботи в креативних індустріях, формування культури підприємництва (у тому числі соціального), стимулювання до відкриття власної справи, вивчення STEM та STEAM-дисциплін [10].

Верховна рада України зі свого боку також ухвалила новий Закон України «Про основні засади молодіжної політики» [18], відповідно до якої метою та основними завданнями молодіжної політики є створення умов для самореалізації та розвитку потенціалу молоді в Україні, підвищення рівня її самостійності та конкурентоспроможності, забезпечення активної участі молоді в суспільному житті (ст. 3 Закону України) [18].

З цього можна зробити висновок, що органи державної влади розвивають декілька напрямів у розвитку та становленні молоді в Україні. Одним із яких є підтримка та розвиток молодіжного підприємництва. Що повинно допомогти підвищити рівень зайнятості серед молоді, створюючи малі підприємства та додаткові робочі місця.

Звернувшись до статистичних даних у різні роки (наприклад, 2004 року [26], 2008 року [27], 2015 року [28], 2019 року [29]) можна зауважити, що рівень працевлаштування молодих осіб віком 15–24 роки в середньому становило 40 %, віком 25–29 роки та 30–34 роки – близько 80 %. У 2021 році показники значно знизилися [30], що можна пояснити наявністю пандемії COVID-19. На обліку в службі зайнятості перебувало майже 30 % громадян віком до 35 років [32]. Також досить низькими показниками є рівень підприємців серед молоді (близько 5–10 %) та рівень прагнення ним стати (близько 1/3) [32].

На жаль, ситуація щодо працевлаштування молоді в найближчі роки буде тільки погіршуватися, зважаючи на воєнний період. Через ракетні обстріли, перебої з постачання електроенергії та зв'язком діяльність багатьох підприємств ускладнилася. Це підтверджується даними, відповідно до яких станом на початок листопада 2022 року, повністю припинили свою діяльність 12,4 % малих та 8 % мікропідприємств; майже зупинили роботу – 24,6 % та 22,5 %; працювали частково – 33,2 % та 31,9 % підприємств відповідно. Отже, лише близько 40 % підприємств працюють на повну потужність [8].

Зважаючи на те, що саме молодь є численною, активною та амбітною, швидкою у професійній підготовці для підприємницької діяльності, вона є основним соціальним та економічним ресурсом нашої держави. Тому велика увага повинна надаватися саме політиці розвитку та становленню молоді, зокрема і підприємницькій самостійності.

Досліджуючи світовий досвід сприяння розвитку молодіжного підприємництва за кордоном, науковці виділяють такі основні механізми стимулювання. По-перше, благодійні фонди, основною функцією таких фондів є часткове або повне фінансування стартап-проектів. По-друге, студентські бізнес-клуби на базі університету, молодіжні дискусійні клуби, які займаються організацією дискусійних клубів, проведенням навчальних курсів, тренінгів, консультацій у різних сферах менеджменту і бізнесу. По-третє, Бізнес-інкубатори для студентів або молодих підприємців, які створені для полегшення реалізації бізнес-проектів підприємцями, у яких мало досвіду. Їм надаються офісні (а також комерційні і виробничі) площі за зниженими цінами, а також інші пільги [4; 39].

Варто зауважити, що останнім часом в Україні зросла кількість заходів щодо сприяння підприємницької діяльності, поміж неї і молодіжного підприємництва. Одним із таких заходів, якому надається велика увага, є навчання підприємництва. Сьогодні створено понад десять навчальних платформ.

Наприклад, на єдиному порталі державних послуг ДІЯ є національна онлайн-школа для підприємців [9]. Ця платформа містить вже 14 безкоштовних освітніх курсів, які допомагають дізнатися, як заснувати власне підприємство, правильно вести бухгалтерську звітність, скласти фінансовий план, отримати фінансування на розвиток своєї бізнес-ідеї, просувати продукт і управляти компанією [9]. Пропонуються безкоштовні курси з навчання підприємницької діяльності на таких платформах, як Prometheus [36], EdEra (Education Era) [33], Будуй своє! [2], ВУМ (Відкритий університет майдану) [3], Krok Business School [35] та ін. [13].

Активну участь у розвитку в українців підприємницьких навичок беруть міжнародні інституції. Так, Європейська комісія оголосила під спільною назвою проекту «ReadyForEU» конкурс-проект «Erasmus для молодих підприємців – Україна», з бюджетом 3 млн євро. Він дає змогу молодим українським підприємцям отримати досвід ведення бізнесу в інших європейських країнах. Варто зауважити, що він є також частинкою вже існуючої програми «Erasmus для молодих підприємців», у межах якої понад 22 000 підприємців з усієї Європи отримали можливість поділитися своїми підприємницькими ноу-хау [7].

Проводиться навчання в окремих містах. Для прикладу, 12 січня 2023 року у громадах Львівщини розпочалося навчання з розвитку молодіжного підприємництва. Цю ініціативу реалізовує ГО «Тех Стартап Скул» за підтримки Проєкту USAID «ГОВЕРЛА» та має на меті допомогти учням і студентам, у тому числі внутрішньо переміщеним, реалізувати власні розробки та започаткувати власну справу [1].

Підтримуючи міжнародний досвід та добру ініціативу наших державних органів, погоджуємося, що основною складовою успішного молодіжного підприємництва є не лише завзяття, енергія, а й знання. Вони допоможуть впевненіше започаткувати та вести бізнес. Проте таке різноманіття навчальних програм, у яких потрібно буде віднайти потрібну інформацію, може швидко втомити молоду особу. Тому вважаємо, що такі навчальні курси варто поділяти на «базові» та «прогресивний».

Як кажуть у народі: «Розмовами ситий не будеш, як хліба не здобудеш». Тому уряд бере на себе ініціативу щодо фінансової підтримки бізнесу, затвердивши низку програм. Розпочнемо з урядової грантової програми підтримки бізнесу (започаткування бізнесу, навчання та розвитку підприємництва) «Робота» [5]. У межах цієї програми можна отримати гранти:

- 1) для створення або розвитку власного бізнесу (до 250 тис. грн);
- 2) для створення або розвитку переробного підприємства (до 8 млн грн). Зокрема для першої тисячі заявників надається 70 % від вартості проєкту, для наступних підприємств, які подали заявки, надається 50 % вартості проєкту [6];
- 3) на розвиток власного садівництва, ягідництва та виноградарства (до 400 тис. грн за гектар);
- 4) для розвитку тепличного господарства (до 7 млн грн за 2 гектари). Для першої тисячі заявок надається 70 % від вартості проєкту, для всіх наступних заявок – 50 %;
- 5) грант або конвертована позика на створення чи розвиток стартапу (від 750 тис. грн до 8 млн грн) [19].

Наступною урядовою програмою є кредитування під 0 % в межах програми «5-7-9» [16]. Відповідно до цієї програми підприємці в умовах воєнного часу і місяць після завершення війни можуть взяти кредити до 60 млн грн під 0 %, далі – 5 %. На реалізацію інвестиційного проєкту та на рефінансування заборгованості кредит надається щонайбільше на 5 років. Для фінансування оборотного капіталу – на 3 роки [16].

Для наших ветеранів Український ветеранський фонд запустив проєкт з мікрофінансування бізнесу. Цей проєкт дає змогу ветеранам та члени їхніх сімей отримати грошове відшкодування до 20 000 гривень на купівлю товарів, необхідних для ведення власної справи [32].

Значну грантову підтримку українським підприємцям надають міжнародні програми. Програма USAID «Конкурентоспроможна економіка України» [24].

Мікрогранти в розмірі по 125 тис. грн (4 000 євро) передбачені і в рамках програми «EU4Business: конкурентоспроможність та інтернаціоналізація МСП» (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH) [23] та ін. [22].

Окремої особливої уваги потребує розвиток та підтримка молодіжне соціальне підприємництво, основна місія якого – вирішити певні соціальні проблеми та задовольнити потреби суспільства. Це унікальна можливість поєднати соціальні місії з бажанням заробити гроші, надати певні послуги та продати товари [31].

Хоча сьогодні соціальне підприємництво не легалізовано, проте вже є чимало позитивних прикладів. У 2017 році Владислав Мелашенко започаткував соціальне підприємство «Good Bread from Good People» у м. Києві. Це особлива пекарня, у якій дорослі люди з ментальною інвалідністю отримують шанс на свою реалізацію. Підприємець вважає, що це його місія надання роботи співвітчизникам із ментальною інвалідністю, аби ті не йшли до психоневрологічних інтернатів, у яких часто порушуються їхні права. Навпаки, щоб люди йшли працювати і мали якість життя [12].

В умовах війни, у важкі часи пекарня продовжує активно працювати. Понад 70 працівників з ментальною інвалідністю щодня працюють задля перемоги нашої держави. Вони гордяться, що більше 300 000 хлібин спекли та передали військовим, переселенцям та людям на звільнених і прифронтових територіях [35].

Позитивно відзначаючи діяльність органів державної влади щодо отримання молоддю допомоги (навчання, гранти, кредити) на започаткування підприємницької діяльності, невирішеним залишається питання щодо підтримки молоді під час її здійснення. Найочікуванішим є пільгове оподаткування. Наприкінці 2019 року було зареєстровано законопроект про внесення змін до Податкового кодексу України щодо встановлення спеціального податкового режиму (№ 2615) [24].

Зокрема, народні депутати запропонували доповнити законодавство терміном «стартап» – новостворений суб'єкт господарювання (юридична особа чи ФОП), який ще не визначився із формою оподаткування, а також додати до вже існуючих груп платників єдиного податку п'яту групу, до яких будуть віднесені і «стартапи». Для цієї групи пропонують встановити нульову ставку єдиного податку та на дев'ять місяців з моменту реєстрації звільнити від сплати та надання звітів з податків та зборів. Оскільки цей законопроект не розглядався, то сьогодні все залишається без змін.

Висновки. Сьогодні молодіжна політика щодо розвитку та становлення молоді в суспільстві та державі отримала нові риси. Органи державної влади звертають особливу увагу на розвиток професійних знань та навичок задля реалізації підприємницького потенціалу молоді. Проте існування великої кількості

освітніх платформ зі ще більшою кількістю навчальних програм сприяє швидкому вигоранню молодого людини та демотивації. Для покращення процесу навчання необхідно навчальні матеріали групувати не лише за змістом, а й за складністю цієї інформації.

Достатню фінансову підтримку має молодь від уряду, різних міжнародних інституцій, громадських організацій на етапі заснування молодіжного підприємництва. Однак така ж підтримка потрібна у процесі реалізації підприємництва, хоча б у перші роки. Тому видається на часі ухвалення належної пільгової податкової політики.

Список використаних джерел

- 12 січня у громадах Львівщини стартувала навчальна програма з розвитку молодіжного підприємництва. *Децентралізація*. 27 бер. 2023 р. URL : <https://decentralization.gov.ua/news/15997#:~:text=%D0%B3%D1%80%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D0%B4%D0%B0%D1%85%20%D0%9B%D1%8C>
- Будуй своє! URL : <https://buduysvoe.com/navchannya-online>
- Відкритий Університет Майдану. URL : <https://vumonline.ua/courses/>
- Давидюк Л. П., Шкварко А. О. Молодіжне підприємництво як прогресивна сила розвитку країни. *Інфраструктура ринку*. 2019. № 37. С. 37–42.
- Деякі питання надання грантів бізнесу : Постанова Кабінету Міністрів України від 21.06.2022 р. № 738. URL : <https://www.kmu.gov.ua/npas/deyaki-pitannya-nadannya-grantiv-biznesu-738-210622>
- Деякі питання надання грантів для переробних підприємств : Постанова Кабінету Міністрів України від 24.06.2022 р. № 739. URL : <https://www.kmu.gov.ua/npas/deyaki-pitannya-nadannya-grantiv-dlya-pererobnih-s739-240622>
- Єврокомісія запустила дві програми на 7,5 млн євро для підтримки українських підприємців. *Економічна правда*. 2023. 28 лют. URL : <https://www.epravda.com.ua/news/2023/02/28/697531/>
- Збитки, завдані українському бізнесу внаслідок російської агресії, оцінюються в \$13 млрд. KSE. 2023. 26 січ. URL : <https://kse.ua/ua/about-the-school/news/zbitki-zavdani-ukrayinskomu-biznesu-vnaslidok-rosiyskoyi-agresiyi-otsinyuyutsya-v-13-mlrd/>
- Національна онлайн-школа для підприємців. URL : <https://business.diia.gov.ua/school>
- Обласна цільова соціальна програма «Молодь Вінниччини» на 2021–2025 роки. URL : <https://vinrada.gov.ua/upload/docs/addons/a946d03be6756f327df8b22e480add08.pdf>
- Передвиборча програма кандидата на пост Президента України Володимира Зеленського. URL : <https://program.ze2019.com/>
- Підприємливі та успішні. Рейтинг 100 найпомітніших малих підприємців України – від крафтових цукерок до IT-проектів. Частина 1. URL : <https://biz.nv.ua/ukr/markets/100-naypomitnishih-malih-pidpriyemciv-ukrajini-2021-povniy-perelik-novini-ukrajini-50203958.html>
- Платформи для навчання. URL : <https://startbusiness.com.ua/prodovzhyty-navchannya-platformy-dlya-navchannya/>
- Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні: Декларація від 15.12.1992 року №2859-ХІІ. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2859-12#Text> (втратила чинність).
- Про затвердження Державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2021–2025 роки та внесення змін до деяких актів Кабінету Міністрів України. *Постанова Кабінету Міністрів України від 02. 06. 2021 р. № 579*. URL : <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnoyi-cilovoyi-socialnoyi-programi-molod-ukrayini-na-20212025-roki-ta-vnesennya-zmin-do-deyakih-aktiv-kabinetu-ministriv-ukrajini-579-020621>

16. Про надання фінансової державної підтримки : Постанова Кабінету Міністрів України від 24.01.2020 р. № 28. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/28-2020-%D0%BF#Text>
17. Про Національну молодіжну стратегію до 2030 року : Указ Президента України від 12.03.2021 року № 94/2021. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/94/2021#Text>
18. Про основні засади молодіжної політики : Закон України від 27.04.2021 року № 1414-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1414-20#Text>
19. Про реалізацію експериментального проекту щодо надання на конкурсних засадах фінансової підтримки стартапам в Україні, у тому числі в сфері інформаційних технологій : Постанова Кабінету Міністрів України від 24.06.2022 р. № 736. URL : <https://www.kmu.gov.ua/npras/pro-realizaciyu-eksperimentalnogo-projektu-s736-240622>
20. Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні: Закон України від 05.02.1993 року № 2998-XII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2998-12#Text> (втратив чинність)
21. Програма «Молодь Львівщини на 2021–2025 роки». URL : <https://lvivoblrada.gov.ua/-programi-2021-2025-rokiv>
22. Програма розширення можливостей жіночого підприємництва Естонської ради у справах біженців, Запорізького благодійного фонду «Єдність» за майбутнє» та Гараж48. URL : <https://www.ednist-fond.com.ua/2022/06/08/%d0%bf%d1%80%d0%be%d0%b3%-d1%80%d0%b0%d0%bc%d0%>
23. Програми «EU4Business: конкурентоспроможність та інтернаціоналізація МСП». URL : <https://diia.gov.ua/services/otrimannya-minigrantu-vid-eu4business>
24. Програми USAID «Конкурентоспроможна економіка України». URL : <https://www.facebook.com/usaidcer.ua>
25. Проект Закону про внесення змін до Податкового кодексу України щодо встановлення спеціального податкового режиму № 2615 від 18.12.2019 року. URL : https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67671
26. Рівень економічної активності населення за статтю, віковими групами та місцем проживання у 2004 році. URL : https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2006/rp/eans/eans_u/rean_rik_u.htm
27. Рівень економічної активності населення за статтю, віковими групами та місцем проживання у 2008 році. URL : https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2008/rp/eans/eans_u/rean_rik08_u.htm
28. Рівень економічної активності населення за статтю, віковими групами та місцем проживання у 2015 році. URL : https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2015/rp/eans/eans_u/rean_rik15_u.htm
29. Робоча сила за статтю, типом місцевості та віковими групами у 2019 році. URL : https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2019/rp/eans/eansmv2019_u.xls
30. Робоча сила за статтю, типом місцевості та віковими групами у 2021 році. URL : https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2017/rp/eans/eans_u/arch_eansmv_u.htm
31. Соціальне підприємництво як відповідь суспільства на соціальні потреби. URL : https://biz.ligazakon.net/interview/205014_sotsalne-pdprimnitstvo-yak-vdpovd-susplstva-na-sotsaln-potrebi
32. Три платформи для розвитку молодіжного соціального бізнесу. URL : <http://www.gurt.org.ua/news/ recent/28861> (дата звернення: 29.10.2019).
33. Український ветеранський фонд. URL : <https://veteranfund.com.ua/>
34. EdEra (Education Era). URL : <https://www.ed-era.com/courses/>
35. Good Bread. URL : <https://goodbread.com.ua/#about>
36. Krok Business School. URL : <https://bs.krok.edu.ua/treningi-ta-seminari/>
37. Prometheus. URL : <https://prometheus.org.ua/courses-catalog/business/>

References

1. 12 sichnia u hromadakh Lvivshchyny startovala navchalna prohrama z rozvytku molo-dizhnoho pidpriumyystva. *Detsentralizatsiia*. 27 ber. 2023 r. Retrieved from <https://decentralization.gov.ua/news/15997#:~:text=%D0%B3%D1%80%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D0%B4%D0%B0%D1%85%20%D0%9B%D1%8C>
2. *Budui svoie!* Retrieved from <https://buduysvoe.com/navchannya-online>
3. *Vidkrytyi Universytet Maidanu*. Retrieved from <https://vumonline.ua/courses/>
4. Davydiuk, L. P., Shkvarko, A. O. (2019). Molodizhne pidpriumyystvo yak prohresyvna syla rozvytku krainy. *Infrastuktura rynku*, № 37, 37–42.
5. *Deiaki pytannia nadannia hrantiv biznesu*: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 21.06.2022 r. № 738. Retrieved from <https://www.kmu.gov.ua/npas/deyaki-pitannya-nadannya-grantiv-biznesu-738-210622>
6. *Deiaki pytannia nadannia hrantiv dlia pererobnykh pidpriumyystv*: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 24.06.2022 r. № 739. Retrieved from <https://www.kmu.gov.ua/npas/deyaki-pitannya-nadannya-grantiv-dlya-pererobnih-s739-240622>
7. Yevrokomisiia zapustyla dvi prohramy na 7,5 mln yevro dlia pidtrymky ukrainskykh pidpriumyystv. *Ekonomichna pravda*. 2023. 28 liut. Retrieved from <https://www.epravda.com.ua/news/2023/02/28/697531/>
8. Zbytky, zavdani ukrainskomu biznesu vnaslidok rosiiskoi ahresii, otsiniuiutsia v \$13 mlrd. *KSE*. 2023. 26 sich. Retrieved from <https://kse.ua/ua/about-the-school/news/zbitki-zavdani-ukrayinskomu-biznesu-vnaslidok-rosiyskoyi-agresiyi-otsinyuyutsya-v-13-mlrd/>
9. *Natsionalna onlain-shkola dlia pidpriumyystv*. Retrieved from <https://business.diiia.gov.ua/school>
10. *Oblasna tsilova sotsialna prohrama «Molod Vinnychchyny» na 2021–2025 roky*. Retrieved from <https://vinrada.gov.ua/upload/docs/addons/a946d03be6756f327df8b22e480add08.pdf>
11. *Peredvyborcha prohrama kandydata na post Prezidenta Ukrainy Volodymyra Zelenskoho*. Retrieved from <https://program.ze2019.com/>
12. *Pidpriumyivi ta uspishni. Reitynh 100 naipomitnishykh malykh pidpriumyystv Ukrainy – vid kraftovykh tsukerok do IT-proektiv*. Chastyna 1. Retrieved from <https://biz.nv.ua/ukr/markets/100-naypomitnishih-malih-pidpriumyystv-ukrajini-2021-povniy-perelik-novini-ukrajini-50203958.html>
13. *Platformy dlia navchannia*. Retrieved from <https://startbusiness.com.ua/prodovzhyty-navchannya/platformy-dlya-navchannya/>
14. *Pro zahalni zasady derzhavnoi molodizhnoi polityky v Ukraini: Deklaratsiia* vid 15.12.1992 roku №2859-XII. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2859-12#Text> (vtratyla chynnist).
15. *Pro zatverdzhennia Derzhavnoi tsilovoi sotsialnoi prohramy «Molod Ukrainy» na 2021–2025 roky ta vnesennia zmin do deiakykh aktiv Kabinetu Ministriv Ukrainy*: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 02.06.2021 r. № 579. Retrieved from <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnoyi-cilovoyi-socialnoyi-programi-molod-ukrayini-na-20212025-roki-ta-vnesennya-zmin-do-deyakh-aktiv-kabinetu-ministriv-ukrayini-579-020621>
16. *Pro nadannia finansovoi derzhavnoi pidtrymky*: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 24.01.2020 r. № 28. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/28-2020-%D0%BF#Text>
17. *Pro Natsionalnu molodizhnu stratehiiu do 2030 roku*: Ukaz Prezidenta Ukrainy vid 12.03.2021 roku № 94/2021. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/94/2021#Text>
18. *Pro osnovni zasady molodizhnoi polityky*: Zakon Ukrainy vid 27.04.2021 roku № 1414-IX. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1414-20#Text>
19. *Pro realizatsiiu eksperymentalnoho proektu shchodo nadannia na konkursnykh zasadakh finansovoi pidtrymky startapam v Ukraini, u tomu chysli v sferi informatsiinykh tekhnolohii*: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 24.06.2022 r. № 736. Retrieved from <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-realizaciyu-eksperymentalnoho-proektu-s736-240622>

20. *Pro spriannia sotsialnomu stanovlenniu ta rozvytku molodi v Ukraini: Zakon Ukrainy vid 05.02.1993 roku № 2998-XII*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2998-12#Text> (vtratyv chynnist)
21. *Prohrama «Molod Lvivshchyny na 2021–2025 roky»*. Retrieved from <https://lvivoblrada.gov.ua/programi-2021-2025-rokiv>
22. *Prohrama rozshyrennia mozhyvostei zhinochoho pidpriemnytstva Estonskoi rady u spravakh bizhentsiv, Zaporizkoho blahodiinoho fondu «Yednist» za maibutnie» ta Harazh48*. Retrieved from <https://www.ednist-fond.com.ua/2022/06/08/%d0%bf%d1%80%d0%be%d0%b3%d1%80%d0%b0%d0%bc%d0%>
23. *Prohramy «EU4Business: konkurentospromozhnist ta internatsionalizatsiia MSP»*. Retrieved from <https://diia.gov.ua/services/otrimannya-minigrantu-vid-eu4business>
24. *Prohramy USAID «Konkurentospromozhna ekonomika Ukrainy»*. Retrieved from <https://www.facebook.com/usaidcep.ua>
25. *Proekt Zakonu pro vnesennia zmin do Podatkovoho kodeksu Ukrainy shchodo vstanovlennia spetsialnogo podatkovoho rezhymu № 2615 vid 18.12.2019 roku*. Retrieved from https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67671
26. *Riven ekonomichnoi aktyvnosti naseleння za stattiю, vikovymy hrupamy ta mistsem prozhyvannia u 2004 rotsi*. Retrieved from https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ-2006/rp/ean/ean_u/rean_rik_u.htm
27. *Riven ekonomichnoi aktyvnosti naseleння za stattiю, vikovymy hrupamy ta mistsem prozhyvannia u 2008 rotsi*. Retrieved from https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ-2008/rp/ean/ean_u/rean_rik08_u.htm
28. *Riven ekonomichnoi aktyvnosti naseleння za stattiю, vikovymy hrupamy ta mistsem prozhyvannia u 2015 rotsi*. Retrieved from https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ-2015/rp/eans/eans_u/rean_rik15_u.htm
29. *Robocha syla za stattiю, typom mistsevosti ta vikovymy hrupamy u 2019 rotsi*. Retrieved from https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2019/rp/eans/eansmv2019_u.xls
30. *Robocha syla za stattiю, typom mistsevosti ta vikovymy hrupamy u 2021 rotsi*. Retrieved from https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2017/rp/eans/eans_u/arch_eansmv_u.htm
31. *Sotsialne pidpriemnytstvo yak vidpovid suspilstva na sotsialni potreby*. Retrieved from https://biz.ligazakon.net/interview/205014_sotsialne-pdprimnitstvo-yak-vidpovd-susplstva-na-sotsaln-potrebi
32. *Try platformy dlia rozvytku molodizhnoho sotsialnoho biznesu*. Retrieved from <http://www.gurt.org.ua/news/recent/28861> (data zvernennia: 29.10.2019).
33. *Ukrainskyi veteranskyi fond*. Retrieved from <https://veteranfund.com.ua/>
34. *EdEra (Education Era)*. Retrieved from <https://www.ed-era.com/courses/>
35. *Good Bread*. Retrieved from <https://goodbread.com.ua/#about>
36. *Krok Business School*. Retrieved from <https://bs.krok.edu.ua/treningi-ta-seminari/>
37. *Prometheus*. Retrieved from <https://prometheus.org.ua/courses-catalog/business/>

YOUTH ENTREPRENEURSHIP: FROM FORMATION TO FUNCTIONING

Iryna Lasko

*Ivan Franko National University of Lviv,
1, Universytetska Str., Lviv, Ukraine, 79000,
e-mail: iryna.lasko@lnu.edu.ua
ORCID ID: 0000-0002-8303-7161*

The legislative and applied problems of implementing youth policy in Ukraine are clarified. Using a comparative method of researching legislative norms on the formation and development of youth, it is concluded that during all the years of Ukraine's independence, this was a priority task of all state authorities. It is noted that not always enough measures are taken to effectively achieve the result.

Comparing statistical data on youth employment in different years, it is concluded that the level of employment remains the same. The level of entrepreneurial activity among young people is also not high.

It is argued that the legislative establishment of the need for professional training of young people to carry out entrepreneurial activity, as well as the available financial support for its initiation, are important components in the formation of youth entrepreneurship.

Based on the analysis of various educational platforms, such as the National Online School, Prometheus, EdEra, «Build Your Own», Krok Business School and others, the need to systematize educational programs, to divide them into basic and advanced ones, is proven. That will allow young entrepreneurs to easily find the necessary information not only by content, but also by complexity.

It is argued that government and international grant programs relate to supporting the establishment of entrepreneurial activity. At the same time, the first years of entrepreneurial activity are ignored, which is an additional obstacle.

It is proven that in the conditions of war, the popularization of social youth entrepreneurship, which aims to achieve a social goal, and only then to make a profit, is of special importance for both youth and society.

Keywords: youth policy, youth employment, youth entrepreneurship, social entrepreneurship, grant programs, financial support.

*Стаття: надійшла до редакції 13.02.2023
прийнята до друку 16.05.2023*